

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 362
van **ELISABETH MEULEMAN**
datum: 26 maart 2015

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Schoolgebouwen - Maatregelen inzake energie-efficiëntie

De Europese doelstellingen zijn duidelijk: tegen 2020 dienen alle nieuwbouw- of grondige renovatieprojecten energieneutraal te zijn.

Schoolgebouwen vormen een belangrijk aandeel in het Vlaamse gebouwenpark. De Vlaamse Regering kan, door financiering of subsidiëring, hierop een directe impact uitoefenen. Uit de schoolgebouwenmonitor 2008 en 2013 blijkt dat het schoolgebouwenpark nog een lange weg af te leggen heeft op het vlak van energieprestaties. In het kader van de noodzakelijke inhaalbeweging naar modernisering, en de inhaalbeweging door de capaciteitsproblematiek, is het bewust investeren van de beperkte financiële middelen belangrijk, en moeten over de beleidsdomeinen heen, de algemene doelstellingen van de Vlaamse Regering worden nagestreefd.

Binnen de concrete acties in het BEN-programma (Bijna-energieneutraal) zien we echter dat schoolgebouwen niet meegenomen worden in het voorlopertraject. Toch zijn schoolgebouwen als één van de laatste hoekstenen van maatschappij, zeer relevant maatschappelijk vastgoed met een belangrijke voorbeeldrol zowel naar de huidige generatie als naar de toekomstige generatie.

In het jaarevaluatierapport 2014 van VEA (Vlaams Energieagentschap) zien we duidelijk de impact van concrete sensibiliserende acties. Zo zien we vanaf 2008 een daling van het E-peil bij scholen naar een gemiddelde van E60 dankzij het "decreet energieprestaties bij scholen" en is de fiscale aftrek duidelijk op de grafieken bij woningbouw.

Energiezuinige schoolgebouwen zijn niet specifiek opgenomen in de beleidsnota Onderwijs, maar tijdens de commissievergadering van 12 februari 2015 heeft de minister aangegeven dat zij het belangrijk vindt om hierop in te zetten. Zo haalde de minister aan te bekijken hoe de middelen binnen het klimaatfonds aangewend zouden kunnen worden.

Graag verneem ik van de ministers een overzicht van het energiebeleid specifiek binnen de scholenbouw van de voorbije jaren, en de ambities ter zake voor de komende jaren.

1. Welke maatregelen zijn de voorbije jaren genomen naar energiebeleid binnen scholenbouw? Graag een totaaloverzicht indien mogelijk van de voorbije drie regeerperiodes, met per jaar een duidelijke overzicht van de stand van zaken.
2. Kan de minister een overzichtsgrafiek bezorgen van de behaalde E-peilen van de concrete scholenbouwdossiers van 2007 tot nu. (Ik vraag hier niet naar een

gemiddeld E-peil per jaar, want deze is opgenomen in het jaarevaluatierapport) Graag een vergelijking met de overzichtsgrafiek binnen woningbouw. Graag een algemeen overzicht, een overzicht per net, en een overzicht per provincie. Ook ontvang ik graag een overzicht waarin de behaalde E-peilen vergeleken worden van de DBFM-dossiers met deze van de standaardprocedure. Gelieve in dit overzicht duidelijk de projecten aan te tonen die binnen het proefproject passiefscholen vallen.

3. Graag deze verschillende overzichten afzetten naar prijs/m² van de concrete projecten.
4. Hoe is de stand van zaken met betrekking tot projecten binnen het klimaatfonds? Welke projecten zullen hierin voorzien worden?
5. Op welke acties zal de Vlaamse Regering de komende jaren inzetten specifiek voor het energiebeleid binnen scholenbouw? Hoe zullen deze maatregelen geïntegreerd worden in het Masterplan? Wat is de concrete timing? Wordt er in een specifiek budget voorzien? Hoeveel?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (362), Annemie Turtelboom (254), Joke Schauvliege (613)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 362 van 26 maart 2015

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. De energieprestatieregelgeving trad in werking voor vergunningen vanaf 1 januari 2006, zowel voor residentiële gebouwen als voor scholen en kantoren. Het maximale E-peil bedroeg op dat moment E100.

Naar aanleiding van de tweejaarlijkse evaluatie van de EPB-regelgeving in 2010, liet het VEA een studie uitvoeren naar de haalbaarheid van het verstrengen van het E-peil voor kantoren en scholen. Op basis daarvan werd beslist om het E-peil voor schoolgebouwen trapsgewijs te verstrengen tot E70 in 2012 en E60 in 2014.

In 2012 werd dan, in uitvoering van de EPBD 2010-richtlijn, een studie uitgevoerd naar de kostenoptimale eisen voor kantoor- en schoolgebouwen. Daaruit bleek dat het geplande eisenniveau van E60 in 2014 in lijn is met het berekende kostenoptimale niveau.

Uit de studie bleek bovendien dat bij de onderzochte school het E-peil E40 zich in de brede, vlakke zone rond het kostenoptimum bevond. Dit kostenefficiënte niveau van E40 werd daarom in de EPB-evaluatie van 2013 voor kantoor- en schoolgebouwen voorgesteld als onderdeel van de definitie van een bijna-energie neutraal gebouw. Dat E-peil E40 zal in 2021 ingevoerd worden, in overeenstemming met de Europese richtlijn.

Het E-peil wordt tussen 2016 en 2021 systematisch verstrengd. Op die manier wordt het vaste stramien van een verbetering om de twee jaar aangehouden. De continue evolutie in de markt en de continue verbetering van de rekenmethodiek maken het bovendien mogelijk om steeds lagere E-peilen te behalen. In 2016 wordt een eerste aanscherping naar E55 ingevoerd. In 2018 volgt dan een volgende daling naar E50 en in 2020 naar E45. Dit werd opgenomen in het wijzigingsbesluit van 29 november 2013.

De voorbije tien jaren werden verschillende maatregelen genomen m.b.t. het energiebeleid van scholen. Het gaat o.a. om de omzendbrief 'Rationeel energiegebruik in scholen', het decreet betreffende energieprestaties in scholen met de E70-norm als subsidievoorwaarde en de uitvoering van het pilootproject 'passiefscholen', de verplichte outputspecificaties inzake energiezuinigheid in het DBFM-programma 'Scholen van Morgen', de specifieke REG-subsidies, de ontwikkeling van het 'Instrument voor duurzame scholenbouw', de ontwikkeling van een ESCO-formule afgestemd op schoolgebouwen, diverse begeleidende maatregelen m.b.t. de energieboekhouding, energie-audits, stookolietellers en afstelling van verwarmingsinstallaties, sensibiliseringsactiviteiten rond energiezorg op school, enz.

2. Ik verwijs naar de cijfers in bijlage. Tabel 1 van de bijlage bevat de E-peilen van alle EPB-aangiftes voor scholen ingediend tot eind 2014, onderverdeeld in E-peilcategorieën. De resultaten zijn gerangschikt per aanvraagjaar van de vergunning, aangezien het aanvraagjaar het eisenniveau bepaalt.

Grafiek 1 van de bijlage bevat de spreiding van de behaalde E-peilen voor scholen per aanvraagjaar. De resultaten voor 2013 zijn voorzichtig te interpreteren gezien het lagere aantal ingediende EPB-aangiften t.o.v. de voorgaande jaren.

Grafiek 2 van de bijlage bevat de spreiding van de behaalde E-peilen voor eengezinswoningen.

De resultaten van de schoolgebouwen zijn verschillend van die van de eengezinswoningen. Aangezien de berekeningsmethode van het E-peil voor woningen afwijkt van de methode voor scholen, dekt een gelijkaardig E-peil niet dezelfde lading. Zo wordt bv. in scholen het energieverbruik van verlichting me in rekening gebracht.

In 2006 en 2007 verloopt de evolutie nog gelijkaardig met een duidelijke afname van het E-peil. Vanaf 2008 is duidelijk te zien dat de E70-grens voor subsidiëring ervoor gezorgd heeft dat de scholen het aanmerkelijk beter doen dan de eengezinswoningen. Vanaf 2010 is er geen eenduidige vergelijking meer mogelijk aangezien de E-peil-eis werd verstrengd tot E80 voor woningen, maar niet voor kantoren en scholen. Wat wel opvalt is dat zowel voor de scholen als voor de woningen het aanvraagjaar 2011 een einde maakt aan de continue daling van het E-peil. Dit is gerelateerd aan het verplicht inrekenen van de bouwknopen voor vergunningen vanaf 2011. Het E-peil E70 wordt in de volgende jaren goed nageleefd.

Verder beschikt het VEA niet over specifieke overzichten per net, per provincie of vergelijkingen op basis van bv. type procedure.

Wat de op dit ogenblik reeds opgeleverde DBFM-projecten betreft (2 in totaal), kan AGION de volgende cijfers meedelen:

- Het project 003-000.O (Londerzeel) (officieel gesubsidieerd onderwijs) is een passiefproject en heeft een E-peil van 47.
- Het project 002-000.G (Sint-Niklaas) (gemeenschapsonderwijs) omvat 18m² bouwprogramma dat niet aan de E70-norm moet voldoen, de resterende 3907m² heeft een E-peil van 62.

Binnen het pilootproject 'Passiefscholen' zijn de E-peil-cijfers van de 6 eerste gecertificeerde passiefscholen als volgt:

Project	E-peil
Bilzen	38
Bocholt	51
Etterbeek	38
Kalmthout	49
Wuustwezel	35
Londerzeel	47

3. DBFM-project 'Scholen van Morgen': de directe bouwkost/m² van het DBFM-project 003-000.O (Londerzeel) bedraagt 1383,31€/m² excl. BTW. De directe bouwkost van het project 002-000.G (Sint-Niklaas) bedraagt 1328,97€/m². Dit bouwprogramma bedraagt 3907m² E70 en 18m² niet-E70.
M.b.t. de uitvoering van het pilootproject 'Passiefscholen' zal de kostprijsberekening op het passief gedeelte opgenomen worden in de toekomstige jaarrapportage over dit project.

4. AGIO n deelt mee hierover een eerste overleg met LNE te hebben gehad om te kijken naar wat de eventuele mogelijkheden inzake projectvoorstellen kunnen zijn. Dit vraagt echter de nodige voorbereidingstijd en technische uitklaring van wat er precies mogelijk is. Op dit moment is het nog te vroeg om uitspraken te doen over welk soort projecten mogelijk zou zijn.
5. De EPB-berekeningsmethodiek voor schoolgebouwen zal in de toekomst veranderen. Momenteel bestaat een aparte berekeningsmethodiek voor de bepaling van het E-peil voor kantoor- en schoolgebouwen. Die zal uitgebreid worden naar een E-peilberekening voor alle niet-residentiële gebouwen.

Het ontwerp van besluit voor de bepaling van het E-peil van alle niet-residentiële gebouwen, waaronder ook schoolgebouwen, zal in mei voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. De berekeningsmethode voor niet-residentiële gebouwen, de EPN-methode, heeft als uitgangspunt een indeling van het gebouw in verschillende functionele delen. Het toekomstige E-peil voor niet-residentiële gebouwen is grotendeels gebaseerd op de huidige EPU-berekening voor kantoren en scholen met aanpassing van verschillende functie-specifieke parameters en de toevoeging van het energieverbruik voor warm tapwater. Elke specifieke functie heeft eigen parameters zoals de bezettingstijden, de binnentemperatuur, de ventilatiedebieten, de interne winsten, enz. Het warmwaterverbruik van douches in de sporthallen of keukens zal ook worden meegerekend.

Schoolgebouwen bevatten voornamelijk delen met de functie 'onderwijs'. Als er een grote cafetaria aanwezig is in het schoolgebouw, zal deze onder een andere functie vallen, namelijk 'bijeenkomstfunctie cafetaria/refter'. Een grote sporthal zal onder de functie 'sporthal/sportzaal' vallen, enz.

Per deel met een andere functie zal het primair energieverbruik worden berekend, rekening houdend met de specifieke parameters van die functie. Een niet-residentiële nieuwbouw zal een eis op gebouwniveau hebben die afhankelijk is van de verdeling van de functies binnen het gebouw. Aan de Vlaamse Regering zal voorgesteld worden dat de nieuwe EPN-methode wordt ingevoerd voor dossiers waarvan de vergunning wordt aangevraagd vanaf 1/01/2017.

Het verstrengingspad voor schoolgebouwen naar het BEN-niveau ligt vast in het Energiebesluit. In het kader van de EPB-evaluatie 2015 loopt momenteel een onderzoek naar de kostenoptimale EPB-eisen voor alle niet-residentiële gebouwen. Aan de hand van de resultaten van dat onderzoek, zal het VEA in de EPB-evaluatie een voorstel uitwerken betreffende het kostenoptimale eisenniveau en het BEN-niveau dat voor alle niet-residentiële gebouwen om op die manier het verstrengingspad naar de toekomst vast te leggen.

Binnen de energiebegroting is er geen specifiek bijkomend budget voorzien voor projecten binnen scholenbouw. Binnen het toekomstige Masterplan Scholenbouw zal uiteraard de nodige aandacht worden besteed aan duurzaamheid en energiezuinigheid. Op welke wijze dit vervolgens operationeel kan uitgewerkt worden (bv. specifieke subsidiëringsmodaliteiten, absolute subsidievoorwaarde bij opstart bouwdoosier, ...), dat moet nog verder uitgezocht worden.

BIJLAGE

Bijlage 1 bij SV 362